

Írta: Büki Péter

A SÉRTETT ELKÖVETŐ

Richárd szintén Aszódon van. Tizenkilenc éves. Ő is írt a pályázatra, de ellentétben a többiekkel, ő egy sértettel való keserű találkozását írta le.

- Miért került Aszódra?
- Vagyon ellenes bűncselekmények: betöréses lopás, lopás miatt.
- Kivel élt azelőtt?
- Többnyire szüleimmel. Volt olyan időszak tizenöt, tizenhat éves koromban, amikor külön is laktam. Egy nagyon jó barátom bérelt számomra egy lakást.
- Van testvére?
- Nincs.
- Mikor követte el az első bűncselekményét?
- Tízéves koromban.
- Mióta van Aszódon?
- Egy éve és három hónapja. Azelőtt voltam Veszprémben a bévé intézetben, Ajkán, Tapolcán, rendőrségi fogdában voltam Pesten, gyűjtőben, előzetesben.
- A szüleivel tartja a kapcsolatot?
- Tartjuk a kapcsolatot.
- Milyen a kapcsolatuk?
- Jó, jó a kapcsolat... Végül is nem is az, hogy jó, hanem próbáljuk most már jobba tenni. Nem lenne rossz, ha jobb lenne, csak hát ahhoz mind a két félnek változnia kell. Én változtam: most már egészen másként látom a dolgokat, már nem a bűncselekményekhez nyúlnék, hogy pénzem legyen, vagy jól érezzem magam. És lenne dolog, amiben önekik is változniuk kellene, de hát...
- Mihez kellett a pénz?
- Szórakozáshoz többnyire, meg volt egy-két dolog, ami megtetszett, és meg szerettem volna venni. A szüleim nem tudták anyagilag állni azt az elvárást, azt a követelést, amit én nemhogy alátámasztottam, hanem úgy láttam, hogy az nekem kell.
- Szüleinek mi a foglalkozása?
- Az édesapám a fakitermelésben dolgozik, édesanyám pedig már egy elég jó ideje háztartásbeli.
- A pályázatra „Önző” jeligével írt. Hogyan adódott ez a jelige?
- Talán nem is igen megfelelő ez az „Önző”, mert valójában a pályázatból, amit írtam, nem ezt lehet kivenni, bár ezt is ki lehet venni, hogy valamilyen téren önző voltam.
- Milyen téren volt önző?
- Olyan téren, hogy senkire sem gondoltam, csak magamra. Voltak illetők, akikre gondoltam, de elsősorban magamra. Volt olyan idő, hogy volt olyan ember, akit fontosabbnak tartottam magamnál is, de tudat alatt minden körülöttem forgott. Úgy alakítottam a dolgokat is, hogy csak nekem legyen jó, csak az legyen, amit én gondolok és ami nekem megfelel. Volt olyan, amikor nem az járt az eszemben, hogy azért csinálom ezt és ezt, hogy nekem jó legyen, hanem csak csináltam, de az is úgy alakult, hogy nekem lett jó. Nem vettem sok mindenkit figyelembe.
- A bűncselekmény elkövetése volt a jó, vagy az abból megszerzett pénz?
- Természetesen az abból megszerzett pénz. Akinek az a jó, hogy elköveti, ott már valami más lehet. Vagy – ne haragudjon – burzsujok, és csakúgy hobbiszinten űzik, vagy pedig egészen más oka van.
- Mit érzett egy-egy bűncselekmény elkövetésekor?

– Valamilyen szinten izgalmat, de ami talán furcsa volt, hogy nem tanúsítottam olyan izgalmat, amit általában mások szoktak ilyen helyzetben. Talán mintha aziránt lettem volna teljesen érdektelen, hogy elkapnak-e vagy sem. De akkor is azt éreztem, hogy megszerezem azt a pénzt, azt a tárgyat, amiért oda betörtem. Mindenféleképpen a zsákmányolás járt a fejemben, és minél jobban csinálni, hogy ne is bukjak le, meg hogy lehetőleg a legtöbbet a leggyorsabban szerezzem meg.

– A bűncselekmény elkövetésekor eszébe jutott az áldozat?

– Az áldozat eszembe jutott, de csak „furcsa módon”, például hová tehettem az ékszer, a készpénzt. És megpróbáltam az ő fejével, az ő belátása alapján gondolkodni. Utána eszembe jutott, mikor eladtam vagy hasznát vettem az eltulajdonított tárgyknak. Akkor eszembe jutott, hogy mi lehet vele, mit érezhet, hogyan tudja ezeket a dolgokat nélkülözni.

– Ezek az érzéseken hogyan tudta magát túltenni?

– Úgy, hogy kellett a pénz. Azért is gondolom, hogy önző voltam, mert eszembe jutott, és akkor gondoltam: miért érdekel ez engem? Az a lényeg, hogy most nekem jó, és kész.

– Az egyes betörések után mit gondolt magáról a cselekményről?

– Eszembe jutott, hogy ez törvénybe ütköző, nem egy természetes dolog. Meg az is eszembe jutott, hogy nem kéne ezt csinálnom, mert ha nem is ennyit, de valamennyit legális úton is megszerezhetnék. De ahogy mondtam már, ezek nem igen fordultak meg a fejemben. Tudtam, hogy mit csinállok. Tudtam, hogy ezért egyszer felelősségre vonnak. Azt is tudtam, hogy ez így sokáig nem mehet. Nem is igen foglalkoztam ezzel. Nem is igen akartam ezzel foglalkozni, el akartam felejteni, hogy ne jöjjön elő a lelkiismeret, vagy pedig annyira nem érdekelt az egész.

– Tehát sodródott bűncselekményről bűncselekményre, mígnem elkapták. Az hogyan történt?

– Többször is kiadták ellenem az országos körözést, és volt egy nálam idősebb bűntársam, aki már állt törvény előtt. Ő tanácsolta, hogy mielőtt elkapnának, adjam föl magamat. Fel is adtam magam. Utána éppúgy mentek tovább a bűncselekmények, utána többször is elkaptak. Miután elkaptak, szabadlábon védekezhettem. Letartóztatásom úgy történt, hogy elég mámoros, ittas állapotban bementem egy boltba, italt akartam venni. Bementem, levettem egy üveg italt, elmentem a pénztárhoz, ott megálltam, felbontottam és elkezdtem inni. Odajöttek a bolti alkalmazottak, egyből lefoglalták, elvették az italt, személyi igazolványt kértek. Lefoglalták, bevittek a raktárba. Végülis nem is kellett lefogni, mert olyan állapotban voltam. Elvették tőlem a személyi igazolványt, betelefonáltak a rendőrségre.

– Kérem, mondja el, hogyan, milyen körülmények között találkozott az áldozatával vagy áldozataival?

– Mint mondtam, szabadlábon védekezhettem. Idézésre többször meg kellett jelennem a rendőrségen. A rendőrségre menet kezdtem eltöprengeni az egészen, hogy mit csináltam, talán nem kellett volna. Visszamenőleg két évre is visszagondoltam, három..., négy..., „hát igen, idejutottam” Éreztem, hogy felelősségre vonnak.

Elmentem a rendőrségre. Emlékszem, az idő tök jó volt. Nyár volt, meleg volt. Az embereken az utcán nem láttam semmilyen szomorúságot, lehangoló dolgot. Sőt, feldobtak a dolgok, feldobtak volna, ha engedett volna maga a gondolat, hogy tudtam, baj lesz. Nem is voltam vidám.

Mentem, és gondolkoztam, hogy mit mondjak valójában. Gondolkoztam, és akkor már tudtam, hogy fogok találkozni a sértettel. Ez engem bántott.

– Mi volt ebben bántó?

– Én nagyon jól tudom, hogyan éreznek azok az emberek. Történt velem is ilyen. Láttam már több ilyen jelenetet. Többször is átvillant a fejemben, hogy mi fog történni, vagy mi lesz a reakciója a „tisztelet” sértettnek.

Szóval bementem a rendőrségre. Odaadtam az idézést, majd vártam a már ismert nyomozót. Megláttam. Szívem szerint elszaladtam volna. Az irodában felvette az adatokat. Majd mosolyogva mondta, hogy találkozni fogok a sértettel, én nem tudtam mosolyogni. Mert lényegtelen szerintem,

hogy milyen az a sértett, de mégis csak más a szemébe nézni és előtte állni. Utána ezt el is akartam felejteni, nem is akartam belebonyolódni ebbe a dologba, hogy büntudat vagy lelkiismeret furdalás, mert akkor ez nagyon rossz volt. Ezért is jött talán az önző jelige.

A nyomozó az irodában leültetett az íróasztal elé, elkezdte felvenni az adatokat. Nekem egész végig azon járt az eszem, hogy valójában hol lehet a sértett és mit csinálhat, ha találkozunk, mi lesz a reakciója. Számomra azon a napon, abban az időpontban az volt a legnagyobb dolog, ami a legnagyobb hatású volt rám és a legjobban érdekelt. Akartam már azt a találkozást, hogy minél előbb túllegyek rajta.

Az adatfelvétel után a nyomozó kikísért az ajtón. A folyosón ott állt a sértett. Amikor megláttam, még nem tudtam róla semmit. Éreztem, hogy ő az. A nyomozó is látta ezt, s finoman lökött rajtam, pontosabban segített nekem elindulni.

Elindultam feléje. Sokan említették már nekem, de addig nem gondolkoztam a vérnyomáson, akkor mintha éreztem volna a halántékom táján. Elindultam, odaértem. Megállított. Belenéztem a szemébe. 30 év körüli ember lehetett, egy átlag kinézetű, szóval nem egy olyan ember, akin lett volna valami nem hétköznapi. Azt a benyomást keltette, hogy makulátlan, egy becsületes állampolgár, s én őt megloptam. Akkor megszólalt: „Maga az elkövető, maga a tettes?” Mondtam, hogy igen. Hirtelen összehunyorította a szemét, elkezdett pislogni, és elkezdte mondani: „Igen? S mégis hogy gondolod te azt, hogy betörsz?” Éreztem a hangján a gyűlöletet, meg a tisztán kivehető haragot. Látszott is az arc mimikáján. Az fordult meg a fejemben, hogy megtorlást akar. Ránézni sem akartam utána, bár többször is megismételte: „Rám nézzél!” Én pedig megkérdeztem: „Miért, mi a baj?” Erre ő: „Mi a baj? Csak úgy betörtél, igen?! Te voltál a tettes, te csináltad! Amit csináltál, vállalod a következményét, most legyél nagy legény!” És akkor egyik pillanatról a másikra hatalmas harag lehetett rajta úrrá, mert meg is lökött, nyúlt felém, talán egy pofont akart levérni. Hatalmas ideg lett rajta úrrá. Elhúztam a fejem, és elindultam. El is jött utánam egy darabig, s közben mondta: „Mi van? Ne menjél! Gyere vissza! Nem kell elmenni! Gyere, gyere, azt' most meg lehet beszélni.” Én pedig gyors léptekre átváltva elsiettem onnan.

A találkozást követően elindultam, kisettem a rendőrségről, s csak pár méterre a rendőrségtől álltam meg.

– Mi forgott ekkor a fejében?

– Azt tudtam, hogy a sértett mit érezhet, és miért érezhet így. Végül is az forgott a fejemben, hogy a sértett számon kérne engem és felelősségre vonna. És eszembe jutott, hogy mindez jogos. És főként még az forgott a fejemben, hogy szerencsémre csak övele, és nem az összes sértettel találkoztam. Az összes sértettel találkozni nem lenne valami jó.

Arra adódott később alkalom, hogy körülbelül negyvenöt sértettel találkoztam egyszerre. -A rendőrség mellett megállt. Hová ment ezután?

– Egy szórakozóhelyre. Mondhatnám úgy, hogy vérnyomás-szabályozót vettem magamhoz.

– A negyvenöt sértettel mikor találkozott?

– A tárgyaláson. Akkor már előzetesben voltam. Ők nem tudtak már mit lépni, mert őrizetben voltam egyfolytában, felvigyáztak, nem jöhetett senki a közelembe. Másrészt pedig bíróságon voltunk, így ők is disztingváltak. Mert sértettből könnyen vádlottak lettek volna. Ők inkább a nézésükkel meg a hangsúlyukkal fejezték ki, mennyire szeretnek engem.

Szerencsére lezáródott már. Nem húzták-halasztották. Az ügyemhez, a körülményekhez képest hamar lezárták az eljárást.

- Találkozna újra sértettel négy szemközt vagy megfelelő körülmények között, előkészítve, segítőkkel?

– Ha akarnék is találkozni sértettel, ahhoz senkinek sem lenne köze. Másrészt meg felesleges lenne, hogy ott legyen egy harmadik.

– Amúgy találkozna a sértettekkel?

- ...találkoznék egy-kettővel.
 - Hogyan találkozna velük? Milyen körülmények között?
 - Kint a civil életben összefutnánk egy nyilvános helyen, s akkor rám ismernének. Szóba elegyednénk.
 - Miről beszélnék?
 - Őket ismerve – azt az előbb említett egy-kettőt – nem igen sok beszélgetés lenne. A tettek mezejére lépnének, s talán egy-két mondatot mondanának, hogy „szemet szemért, fogat fogért” vagy „ezzel le van zárva” vagy ilyen hasonlót, amivel lenyugodna a lelki világuk, hogy egyenlítették.
 - El tudja azt képzelni, hogy egy sértettől bocsánatot kérjen?
 - Hogy én magamtól felkeressem, magamtól bocsánatot kérjek?
 - Vagy ha szembe jön az utcán, és tudja, hogy ő az egyik sértettje...
 - Nem, nem, nem. Ilyen meg se fordult a fejemben. És ahogy most megemlítette, nem... Nem állítanám meg, inkább elmennék mellette.
 - Ha lenne olyan lehetősége, hogy bocsánatot kérhessen, élne ezzel a lehetőséggel? A sértett tudja ezt, és neki is jelentene talán valamit a találkozás.
 - Hát talán akkor igen. Visszagondolva a dolgokra, okoztam nem is kicsi és nem is kevés kárt; és megjelenne az illető, hogy legalább kérjek bocsánatot, akkor mondanám, hogy ne haragudjon, bocsánat.
- Lehet, hogy bocsánatot kérnék, de ez már felesleges. Felesleges, mert ez így már nem segít se rajta, se rajtam, ettől nem leszek jobb ember, neki nem térül meg a kára, nem fogjuk egymást szeretni.
- Ha idős hölgyet vagy urat bántalmaztam volna, és netán meg is károsítottam volna – amit hála Istennek, nem tettem. Ilyen esetben természetesen bocsánatot kérnék, és ha tudnám, a kárt meg is téríteném neki. De ilyen kérdések akkor sem fordultak meg a fejemben, mikor elkövettem a dolgokat.
- Egyébként magára a pályázatra három mondatban is válaszolhattam volna, körülbelül így: „Tisztelt Olvasó! Ne tessék haragudni, a felvetett témával kapcsolatban – szerintem – legalábbis az én véleményem az, hogy semmi értelme.” – De ilyen munkát nem akartam kiadni a kezemből.
- Ezt mennyiben befolyásolja a rendőrségen történt első találkozása a sértettel?
 - Talán nem annyira, mert én nem abból indulok ki, hogy minden sértett olyan.
 - Hova megy innen? Mit fog csinálni a civil életben?
 - Elsősorban hazamegyek, a szeretteimhez; és minél előbb egy munkahelyet keresek. Munkahely nélkül el van veszve az ember.
 - Ha családja lesz, hogyan fog ezekről az évekről nekik beszélni?
 - Most lehetetlennek látszik, hogy családom legyen. Ahogy a címben is benne van: Önző. Nemcsak az, amit csináltam, hanem én magam is önző vagyok. Számomra sok is az az ember, aki körülvesz. Ha netán mégis lesz családom, és sor kerül egy beszélgetésre, akkor beszélnék róla, ha egyáltalán beszélnek róla. Csak a valóságot mondanám el, de úgy mondanám el, hogy abból a lehető legtöbb olyan dolgot szűrjék ki, amiből nem származik kárunk, amiből le tudják vonni a benne rejlő tanulságot.
- A lehető legtisztább lappal szeretnék indulni, ha szabadulok. Nem biztos, hogy elköltözöm onnan, ahol lakom, de a társaságot most már nagyon megvágatom.